

Igor Koruga

igorkoruga@gmail.com

MY CORONA

Beograd, jun 2020.

Literatura (u tekstu se u obliku citata, parafraza ili daljih referenci koriste delovi sledećih tekstova):

Bojana Kunst, *Beyond the time of the right care: A letter to the performance artist*; Preuzeto s Schauspielhaus Journal: <https://neu.schauspielhaus.ch/en/journal/18226/lockdown-theatre-2-beyond-the-time-of-the-right-care-a-letter-to-the-performance-artist>, posljednji pristup: 01.07.2020.

Judith Butler, *Mourning Is a Political Act Amid the Pandemic and Its Disparities*; Preuzeto s TruthOut: <https://truthout.org/articles/judith-butler-mourning-is-a-political-act-amid-the-pandemic-and-its-disparities/>, posljednji pristup: 15.06.2020.

Paul B. Preciado, *Learning from the virus*; Preuzeto s ARTFORUM magazine: <https://www.artforum.com/print/202005/paul-b-preciado-82823>, posljednji pristup: 01.07.2020.

Bruno Latour, *This is a global catastrophe that has come from within*; Preuzeto s Guardian.com: <https://www.theguardian.com/world/2020/jun/06/bruno-latour-coronavirus-gaia-hypothesis-climate-crisis>, posljednji pristup: 29.06.2020.

Dario Hajrić, *Krizni štab i krizni štab*; Preuzeto s Deutsche Welle: <https://www.dw.com/sr/krizni-%C5%A1tab-i-krizni-%C5%A1tap/a-53969173>, posljednji pristup: 28.06.2020.

Danilo Ćurčić, *Oprali smo ruke?*; Preuzeto s Peščanik: <https://pescanik.net/oprali-smo-ruke/>, posljednji pristup: 15.06.2020.

Barbara Čalušić: *Antonio je jedan od izliječenih: Virus ne pita za godine*, preuzeto s Novi list: <https://www.novolist.hr/vijesti/hrvatska/antonio-je-jedan-od-izlijecenih-virus-ne-pita-za-godine-od-nas-6-na-odjelu-cetvero-smo-bili-mladi-od-35/>, posljednji pristup: 15.06.2020.

Latica Martinis Filković: *Antonio je zaražen koronom i nalazi se na Infektivnoj u Zagrebu* Telegram; preuzeto s Telegram: <https://super1.telegram.hr/emocije/antonio-je-zarazen-koronom-i-nalazi-se-u-infektivnoj-u-zagrebu-cule-smo-se-s-njim-evo-kako-se-drzi/>, posljednji pristup: 29.06.2020.

Luka Benčić: *Ispovijest mladića koji je prebolio koronu*; preuzeto s Jutarnji list: <https://www.jutarnji.hr/life/zivotne-price/ispovijest-mladica-koji-je-prebolio-koronu-brinem-li-se-hoce-li-se-bolest-vratiti-vise-sam-zabrinut-onime-sto-rade-nase-vlasti-10236355>, posljednji pristup: 15.06.2020.

Kylie Minogue, Dan Carey, Emiliana Torrini, Sunnyroads, *Slow*, sa albuma: *Body Language* od Parlophone, 2003.

I

Kažu da strah osećamo kada je budućnost neizvesna.

Dolazi pretnja koja će da ostane.

Nešto je loše.

Ali to ne možemo da vidimo.

Osećamo gubitak sigurnosti.

Osećamo fizički bol.

Um radi brzo.

Ukazuje nam slike.

Odvodi nas u budućnost da vidimo najgore scenarije.

Sve više smo zabrinuti i uplašeni jer ne znamo koji će se delovi sveta nepovratno izgubiti ili preoblikovati u nešto drugo, novo.

Izolacija i usamljenost utiču na sklop mozga i povećavaju nam ranjivost na bolesti, trigerujući visok krvni pritisak, ubrzane otkucaje srca, stres, upale, i prestanak lučenja oksitocina - hormona dodira i zagrljaja.

Mozak razvija ograničenu propustljivost u rešavanju problema i regulisanju emocija kada nije u prisustvu drugih ljudi.

Ja više ne verujem svom mozgu.

A vi svom?

Ja sam Igor Koruga.

Ja sam telo.

Moje telo je stecište diskursa koji ga definišu da bude "ja".

Moje telo je igralište za sićušne molekularne materije, mikrotokove, nekontrolisane kreatore novih agensa istorije.

Moje telo je defektno, ima urođenu imunodeficijenciju.

Moje telo ne proizvodi anti-tela za odbranu od virusa i bakterija.

Moje telo stvara imunološku odbranu samo kada primi anti-tela drugih tela.

Moje telo se brani anti-telima koja koštaju nekoliko hiljada eura.

Moje telo je ekonomski odliv za ovu državu.

Moje telo je dokaz da imunitet nije samo biološka, već i društvena kategorija.

Moje telo je odraz društveno-političkih kriterijuma koji proizvode suverenitet ili isključenost, zaštitu ili stigmatizaciju, život ili smrt.

Moje telo je preživelo koronu.

Moje telo nije imunizovano na koronu.

Moje telo je *demunizovano*ⁱ zbog korone.

M-M-M-Moje koroneⁱⁱ.

II

Trinaesti je dan da si hospitalizovan na Infektivnoj klinici u Zagrebu i pozitivan na Covid-19. Tako si objavio javno na Fejsbuku i u drugim medijima. Pozvao si nas da se uozbiljimo, organizujemo, solidarišemo i pratimo uputstva stručnih službi kako bismo smanjili virulentnosti virusa i osvestili da naše neodgovorno ponašanje može ubiti osobe slabog imuniteta.

(Knew you would be here tonight. So I put my best dress on. Boy I was so right) ⁱⁱⁱ

Trinaest je dana od kako si mapirao sve svoje kretanje u tri zemlje i obavestio stotinak ljudi da si zaražen koronom. U medijima izjavljuješ kako nikog od obaveštenih nisi zarazio. Mene nisi ništa obavestio. Da te nije bilo strah?

(Our eyes connected. Now nothin's how it used to be. No second guesses.)

Dvadeset dana pre tvoje objave sedeo si pored mene u Beogradu i pričao mi o položaju umetnika na tržištu Zapadne Evrope, politici i LGBTQ pravima na Balkanu, u istoj nedelji kada si dva puta osetio simptome suvog kašlja, malaksalosti, umora, bola u mišićima, povišene temperature i blage groznice. To mi tada ništa nisi pominjao. Mislio si da je alergija. Ili te je bilo strah?

(Trackin' on this feelin'. Pull focus close up you and me. Nobody's leavin'.)

Trideset minuta nakon tvoje objave na Fejsbuku, pisao sam ti da pitam kako si. Odgovorio si mi, hladno – da si dobro, da imaš neki svoj ritam. Rekao sam ti da sam imunodeficijentan, da sam se razboleo (tri dana nakon što smo se videli), i da u bolnicama neće da me testiraju na Covid-19 pošto nemam sve simptome. Mislio sam da ćeš razumeti moj strah o tome što ne znam da li imam virus. Činilo mi se da mi imamo dobru konekciju. Ali ti si samo odgovorio: Aucha! I brzo nestao.

(Got me affected. Spun me one eighty degrees. So electric.)

Sada je trinaest nedelja od kako smo se ti i ja videli. Od tada smo se obojica lečili od Covida-19 - ti ukupno dve, ja dvanaest nedelja (od čega devet nedelja u bolnici). Pri prijemu u bolnicu nisi imao kašalj ni temperaturu, samo blage naznake upale pluća. Imaš jako telo. Nisi primao nikakvu terapiju. Pušten si u kućnu izolaciju. Meni su pri prijemu u bolnicu skenerom pluća utvrđene obostrano izražene mrljaste zone u gornjim delovima, u stapanju sa zonama “mlečnog stakla” plućnog parenhima. Kako lekari to zovu, slika “kaldrme”. Otežano disanje. Malaksalost. Temperatura: 39-40 stepeni. Smešten u izolacionu jedinicu bez dozvole izlaska, dodira, razgovora. Pod konstantnim dezinfikovanjem tela.

(Slow down and dance with me, yeah. Slow. Skip the beat and move with my body, yeah. Slow.)

Opisuješ za medije svojih sedamnaest dana u bolnici: buđenje u šest sati zbog prvog merenja telesne temperature. Lenjo se razbuđuješ i obavljaš osnovne higijenske potrebe. Zatim sledi doručak i prvo lagano rastezanje na prostirci za vežbanje koje uključuje vežbe za vrat, ramena, ruke, leđa, zatim *do in yoga* vežbe za otvaranje prsnog koša i elementarne cirkulacije. Sledi *mindfulness* meditacija, te čitaš stvari povezane s poslovnim aktivnostima. Ručak je u podne. U bolničku prehranu si dodatno implementirao makrobiotičku ishranu, povećavajući unos žitarica, kalcijuma, povrća, proteina i fermentisanih proizvoda poput tofua, algi, semenki, misa. Hidrirao si se vodom i hlorofilom, inhalirao eteričnim uljem japanske nane i timijana kako bi dodatno pročistio disajne puteve i time eliminisao patogene tela iz disajnog organa. Nakon ručka radiš dinamičnije kardio vežbe za aktiviranje nogu, zglobova i bubrega. Zatim ponovno polu-radna rutina, komuniciraš na socijalnim mrežama s prijateljima i porodicom, pa sledi večera. Završetak dana je za dublje poniranje u sebe i odmor koji uključuje vežbe disanja i vizualizacije.

(Don't wanna rush it. Let the rhythm pull you in. It's here so touch it! (Oh)).

U Infektivnoj klinici u Beogradu, buđenje pacijenata je u pet. Usled teške obostrane upale pluća mere mi pritisak, temperaturu, protok kiseonika u plućima. Sledi prvi ubod iglom u telo - fraksiptin protiv tromboze. Zatim drugi ubod, vađenje krvi radi krvne slike i biohemije. Zbog istrošenih vena, ubadanja iglama često bude i do 4-5 puta po uzimanju krvi. U šest sati kreće infuzija antibiotikom kroz braunilu već ubodenu prethodnog dana u veni druge ruke. Uključuju mi kiseonik preko maske za disanje. Osnovne higijenske potrebe mogu da vršim u izolacionom staklenom boksu u "gusku", a kada imam dovoljno kiseonika u plućima i fizičke snage, onda i u toaletu, koji deli istovremeno nas devet pacijenata na odeljenju. Često se dešava da se velike nužde obave i u lavabou istog toaleta. Sledi doručak, dijetalan – tri parčeta prepečenog tosta, tačno tri komada kekisa, kriška sira i jedna kuvana jabuka. Nakon vizite lekara kreće novi tok neophodnih infuzija antibiotskih, antigljivičnih, antiviralnih, antikoagulantnih, albuminskih, imunoglobulinskih, gastroprotektivnih, kortikosteroidnih, kovid-rekonvalescentnih, kiseoničnih, vitaminskih i rehidracionih terapija. Ručak je tačno u podne. Zato najkasnije do tada moram da ostavim urin i urinokulturu na analizu i proveru. Zbog intenzivne upale pluća mora da mi se proverava i protok kiseonika i gasova u krvotoku – ubadanjem igle u arteriju zglobova šake ili prepone. Od fizičkih aktivnosti, dozvoljen mi je samo kontinuiran sedeći položaj (i u toku noći) ili ležanje na stomaku (ukoliko ne otežava disanje). Nesanicu imam u proseku 36-48h. Mentalne vežbe za jačanje koncentracije uspostavljam kroz stalno posmatranje protoka terapija u infuzionom sistemu dinamikom - kap po kap. Struje na Infektivnoj ima u određenim delovima dana, zbog rekonstrukcije zgrade. Pristup internetu je ograničen. Usled nedostatka kabine za tuširanje na odeljenju, održavanje telesne

higijene vršim pomoću gaze i alkohola. Pogled ka prozoru, ukoliko ga ima u boksu, prija. Večera je u 5.

(You know what I'm sayin'. And I haven't said a thin'. Keep the record playin'.)

Objašnjavaš u intervjuima kako je pandemija prilika za pokretanje novog mentaliteta i kulture, za prevladavanje krize, i postojećih obrazaca. Poručuješ da svako ko je u izolaciji treba da radi na sebi – jer pasivno ležati u sobi, pogotovo u izolaciji jeste stanje psihofizičkog stresa što je toksično stanje organizma.

(Slow down and dance with me, yeah. Slow.)

Isto sam pomislio u šestoj nedelji lečenja, dok su mi na živo iz kosti u kuku uzimali uzorak koštane srži za biopsiju, zabijanjem igle od 20cm u kost tako naglo, da su mi usput oštetili meko tkivo i nerv. Baš tog dana mog najjačeg urlanja od bola u životu istupao sam iz svojih obrazaca. Posebno u trenutku kada je doktorima postalo jasno da intervencija ne može da se nastavi bez totalne anestezije, i da je neophodan transfer u Urgentni centar. Cela istorija istočnjačkih praksi - meditacije, joge, ajurvede, Tai či čuana, Ći gonga, Reikija, Suđoka - ali i svakog mogućeg zapadnjačkog self-help priručnika Lujze Hej, Ane Bučević, Nikole Vujičića, Novaka Đokovića – dobra je ne samo u suočavanju sa fizičkim bolom, već i sa sistemskim organizacionim kolapsima zdravstva. U ovom slučaju ono se manifestovalo dvosatnim kašnjenjem ambulantnih kola, zbog čega sam morao da sa svojom ranjenom nogom pešačim 20 minuta do Urgentnog centra kako bi mi na vreme ponovo uzeli uzorak ubadanjem iste dužine igle na isto mesto u kosti. U drugim situacijama manifestovalo se stalnim prolongiranjem analiza, otkazivanjem pregleda, kvarovima aparata za pregled, čekanjima rezultata, neefikasnim konsultacijama stručnjaka – infektologa, imunologa, pulmologa itd.

(Skip the beat and move with my body, yeah. Slow.)

U svom medijskom promovisanju saveta kako uspešno preležati koronu, izjavljuješ da smo bez sloboda misli, govora i delovanja, nauke i kvalitetnog zdravstvenog sistema jednaki plenu predatora u savanama... Za tebe je ova borba sa virusom pokazatelj koliko treba ulagati u stručnjake da bismo se i u budućnosti lečili, i da tvoja mala zemlja može da bude primer ostalima. Pozivaš se javno na Evropsku uniju, na građenje solidarne i socijalne države, na rodnu ravnopravnost, na nenasilje, na podršku starijima, da se ne paniči, kao i na odgovornost prema planeti Zemlji redukcijom đubreta.

(Oh! Read my Body language! Oh! Take it down, down!)

Vidiš, rekao bih da iako naizgled deluje da smo svi jednaki kada delimo isti virus, u realnosti mi kao pojedinci u društvu raspoložemo nejednakim društvenim i telesnim moćima i sposobnostima. Opstajemo u društvenoj hijerarhiji sa *imunizovanima* na vrhu^{iv} i *demunizovanima*^v na dnu: imunokompromitovanima, penzionerima, dijabetičarima, osobama sa psihičkim teškoćama, medicinskim

radnicima, Romima, migrantima... koji se iz društvene i državne imunološke zaštite ili isključuju ili prepuštaju da se sami i izloženi bore za sopstvene živote posebno u situacijama (pandemijske) krize. Strah i anksioznost postaju norma: Kako da perem ruke, ako nema vode? Kako da ostanem kod kuće, ako nemam kuću? Kako da se izborim za adekvatno lečenje tokom pandemije, ako sam lišen zdravstvene zaštite? Kako da ozdravim, ako za mene nema mesta u bolnici? Kako da se testiram na virus, ako nema testova za sve? Kako da platim medicinske troškove ako mi socijalna zaštita nije pristupačna? U pozadini svega leži jedan prefinjen i kompleksan sistem državnog i neoliberalnog strukturalnog nasilja nad slabima koji propagira prevazilaženje epidemije ostavljajući je neregulisanom da bi "zakoni prirode" učinili svoje; koji usporava solidarnost u toku krize i slama svaku mogućnost otpora, prepuštanjem građana samima sebi i sopstvenim procenama pandemije i konstantnim trošenjem ljudskih kapaciteta. Nakon tri meseca od izbijanja pandemije, zdravstveni sistem u Srbiji još uvek nije uveo protokole koji prepoznaju zdravstvene potrebe pacijenata sa retkim (imunokompromitovanim) oboljenjima, niti adekvatna rešenja modela lečenja – što nije slučaj sa onkološkim ili hematološkim pacijentima. Moja upala pluća i dalje traje, rezistentnost bakterijskih infekcija u njima je uporna. Nailazim na strah stručnjaka (imunologa, pulmologa) da me prime u bolnice i leče – iako sam jedini primarno imunodeficijentan pacijent u Srbiji koji je imao Covid-19. Skrivanjem iza konfuznih nacionalnih epidemioloških protokola, prebacivanjem odgovornosti, upućuju me ponovo u Covid-19 bolnice, iako više nisam infektivan, a znaju da su takva mesta za mene kontaminirana okruženja. Nakon tri meseca od izbijanja pandemije u Srbiji sam video nekoliko zaokreta u odnosu države prema situaciji – od negiranja opasnosti i krize, preko autoritarne kontrole građana, do popuštanja mera bezbednosti zarad političkih ciljeva. Video sam parlamentarne izbore na kojima milioni ljudi pipaju iste olovke, i masovne stranačke mitinge i proslave. Video sam vlast koja skriva prave brojeve zaraženih i umrlih u podacima državnog informacionog centra. Video sam višebrojna protivrečenja članova kriznog štaba jednih drugima i samima sebi. Video sam izjave političara da je narod kriv za pandemiju i da ga treba goniti motkom kako bi poštovao pravila. Video sam kolaps zdravstva, paniku i totalnu *demunizaciju* građana, ali i njihovu samoorganizovanu solidarnost u prikupljanju pomoći, resursa, opreme, ljudi i lekova da bi zajednički preživeli pandemiju^{vi}. Zato *reci mi kako Vaša zajednica gradi svoj politički suverenitet, a ja ću ti reći kakve će forme imati Vaše kuge. Ne postoje politike koje nisu politike tela*^{vii}.

Trinaesta je nedelja od kako smo se ti i ja videli. Pišeš mi na FB pošto sam objavio post o svojoj borbi sa Covidom-19. Kažeš: "Tu sam za šta treba!"

Želiš da mi pošalješ aromaterapeutski preparat. Ostavljam ti seen.

Zoveš me na telefon. Nisam se javio.

(Come on and dance with me, yeah. Slow. Skip the beat and move with my body, yeah. Slow)

III

Kažu da ranjivost može imati dve svrhe.
Kada označava zajedničko,
međuzavisno stanje
našeg društvenog života,
naših intimnih kontakata
i predanosti jednih drugima
da bismo se razvijali u jedinstvena bića.

Ali i kada identifikuje
veću verovatnoću umiranja onih “ranjivih”
tokom različitih pretnji usled
sveprožimajuće društvene nejednakosti
među nama.

Kažu da se strah javlja
ili kao toksičnost ili kao svrsishodnost.
Dok smo strahujući čekali pretnju spolja
kao rat, zemljotres ili predatora,
dobili smo pretnju iznutra,
u našim telima,
šireći je od usta do usta.

*Ako se širiš od usta do usta,
virusno brzo osvajaš svet^{viii}.*

To saznanje nas može ponovo osnažiti:
da osvestimo toksičnost straha u našim telima.
Da preokrećemo ugao gledanja na svakodnevna dešavanja u našim životima.
Da prestanemo da izvodimo *mere ispravne brižljivosti: brige o* ili *brige za*.
Već da zajednički razvijamo i primenjujemo prakse *brige sa:*
u prisustvu i suživotu sa svakakvim drugim bićima, stvorenjima,
unutar svih nivoa nejednakosti života,
problematičnih situacija i odnosa,
mreža okruženja, mašte i podrške
u protoku vremena^{ix}.

Beograd, jun 2020.

BELEŠKE

ⁱU tekstu *Living with a virus*, autor Paul B. Preciado se poziva na teroijsku analizu Roberta Esposito o vezi između političkog pojma *zajednice (community)* i biomedicinskog i epidemiološkog pojma *imuniteta (immunity)*. Povezujući ih kroz zajednički koren latinske reči *munus (obaveza)* i analizu starorimskog prava, Esposito definiše termine: *zajednice* kao grupe ljudi povezane zajedničkim pravima i obavezama; *imuniteta* – kao mogućnost privilegovane pozicije koja oslobađa, izuzima nekog od zajedničkih prava i obaveza zajednice; *de-muniteta* – kao pozicije koja ugrožava zajednicu, na osnovu koje je neko lišen prava zajednice. Ova struktura inspirisala me je da kroz svoj tekst istražim kako se nejednake pozicije *imunizovanih* i *demunizovanih* građana tokom pandemijske krize višeslojno manifestuju, čak i kada ih nismo ni svesni. Za više videti u: Paul B. Preciado, *Learning from the virus*, ARTFORUM magazine, print May/June 2020; www.artforum.com

ⁱⁱZapevati u ritmu pesme *My Sharona*, Berton Averre, Doug Fieger (grupa The Knack) sa albuma *Get the Knack* od Capitol, 1979.

ⁱⁱⁱTekst pesme *Slow* od autora Kylie Minogue, Dan Carey, Emiliana Torrini, Sunnyroads sa albuma *Body Language* od Parlophone, 2003. U nastavku teksta se nakon svakog pasusa dodaje po jedan stih pesme, jer ipak je sve ovo krenulo od lakog flerta dva muškarca sa nejednakim društveno-imunološkim pozicijama.

^{iv} Na primer, nakon nedavno održanih parlamentarnih izbora u Srbiji juna 2020.godine, na spisku obolelih našao se niz ličnosti iz vrha vlasti, kao i državni sekretari, sportisti, muzičari, ličnosti iz sveta kulture... Za razliku od običnih građana koji na rezultate testova čekaju i po dve nedelje, svi su odmah bili zdravstveno zbrinuti.

^v Paul B. Preciado, *Learning from the virus*, ARTFORUM magazine, print May/June 2020; www.artforum.com

^{vi} U ovom trenutku u zapadnoj Srbiji je proglašena vanredna situacija u više gradova usled velikog broja smrtnosti Covidom-19 i zaraženosti građana i medicinskih radnika, kolapsa kapaciteta bolnica i domova zdravlja, nedovoljno stručnog medicinskog kadra, lekova i opreme za lečenje kojima bi se takva situacija sanirala. Uprkos brojnim pozivima i apelima struke i građana da im vlast pomogne, državni funkcioneri se odazivaju samo na pozive poznatih ličnosti, sportista, političara iz ove regije praznim obećanjima da će sve biti pod kontrolom. Vidi: <https://www.facebook.com/photo?fbid=2941329332611890&set=a.1708342392577263>

^{vii} Paul B. Preciado, *Learning from the virus*, ARTFORUM magazine, print May/June 2020; www.artforum.com

^{viii} Bruno Latour, *This is a global catastrophe that has come from within*, 06/06/2020; www.theguardian.com

^{ix} Bojana Kunst, *Beyond the time of the right care: A letter to the performance artist*; Schauspielhaus Journal, 21/04/2020; www.neu.schauspielhaus.ch